

них; що тенденції розвитку сучасного людства є проти української самостійницької концепції та що саме тому все «здорове і прогресивне людство протиставиться українцям».

Щоби протистояти таким «оманним дрібним щоденним ілюзіям», необхідно мати потужну «снагу-надію, яка допомагає людині перетривати тюрму, катування, психіатричне промивання мозку і навіть неминучу смерть». Далі Р. Олійник стверджував, що «без надії на власну перемогу українців жде масова загибель». Тому треба закликати українців до зміцнення своєї надії на перемогу, що «є сенсом

і доцільністю життя людини і нації». Водночас закликав віруючих «молити Бога не за те, щоб Він зменшив нам кількість наших ворогів», а «щоб ласкою Своєю зміцнив надію в наших серцях на перемогу української правди» [5, с. 3]. Адже, на його думку, «немає страшнішого злочину супроти свого національного брата і свого суспільства, немає жахливішої зради своїй нації, як саме знищення надії в душах членів того суспільства-нації». Саме «віра в українську людину і в українську націю», зокрема, «в її перемогу, спирається на твердому камені дійсності, а не фантазії». «Бо надія – це життя!» [5, с. 4].

Використані джерела

1. Леся Українка. Надія [Луцьк, 1880]. *Збір. творів* : у 12 т. Київ : Наук. думка, 1975. Т. 1. С. 72.
2. Надія. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Надія> (дата звернення: 10.04.2025). Назва з екрану.
3. Нерода Т. Леся Українка. Вірш «Надія». 135 років від часу написання. URL: http://kololesi.at.ua/publ/lesja_ukrajinka_virsh_nadija_135_rokiv_vid_chasuisannja (дата звернення: 10.04.2025). Назва з екрану.
4. Приклади великої надії на Бога у Святому Письмі. URL: <http://www.truechristianity.info/ua/books/hope> (дата звернення: 10.04.2025). Назва з екрану.
5. Рахманний Р. [Роман Олійник]. Міркування про надію. *Нові дні* : універсальний ілюстрований місячник (Торонто). 1973. Ч. 213. Червень. С. 2–4.
6. Шевченко Т. Лічу в неволі дні і ночі. *Збір. творів* : у 6 т. Київ, 2003. Т. 2: Поезія 1847–1861. С. 208–210.
7. Його ж. Ой гляну я, подивлюся... Там же. С. 77.
8. Його ж. А. О. Козачковському ... Там же. С. 58–61.
9. Хамітов Н. Надія. *Філософський словник* / за ред. В. І. Шинкарука. 2 вид., перероб. і доп. Київ : Абрис, 2002. С. 404.
10. Ekman P., Davidson R. *Natura emoti. Gdańsk* : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 1999. 397 s.

Виховна робота

УДК 37.064.1

Євгенія ХОМІК,

заступник директора з виховної роботи Любомльського ліцею № 3 Любомльської міської ради Ковельського району Волинської області

Модель педагогічної взаємодії «Батьки і діти»: інноваційні підходи у виховній роботі закладу освіти

Представлено інноваційний підхід до організації взаємодії між батьками, дітьми та педагогами через впровадження тренінгових технологій у систему виховної роботи закладу освіти. Розкрито ефективність тренінгового формату в налагодженні конструктивного діалогу між родинами та школою, а також окреслено можливості застосування таких практик у сучасному виховному просторі. Стаття містить практичні рекомендації щодо впровадження тренінгових методик у діяльність класних керівників та заступників директорів з виховної роботи.

Ключові слова: партнерська взаємодія, виховна робота, тренінгові технології, комунікація, родинне виховання, педагогічний діалог, тренінг, інноваційні методики.

Yevheniia Khomik. Building Dialogue Bridges: Training Technologies for Strengthening Parent-Child Interaction.

The article presents an innovative approach to organizing interaction between parents, children, and educators through the implementation of training technologies in the educational work of a school. The effectiveness of the training format in establishing constructive dialogue between families and the school is highlighted, along with the possibilities of applying such practices in modern educational environments. The article offers practical recommendations for implementing training-based methods in the work of class teachers and deputy principals responsible for educational activities.

Keywords: *partnership interaction, educational work, training technologies, communication, family upbringing, pedagogical dialogue, training session, innovative methods.*

Постановка питання. Сучасна система освіти перебуває в умовах інтенсивних трансформацій, що зумовлюють потребу в пошуку нових підходів до організації взаємодії між школою і родиною. Партнерські відносини між учителем, батьками та дитиною сьогодні розглядаються як необхідна умова формування компетентної, емоційно зрілої й соціально адаптованої особистості. Проте практика свідчить, що традиційні форми батьківських зборів та інформативного спілкування не завжди забезпечують належний рівень взаєморозуміння й довіри. Це актуалізує потребу впровадження інтерактивних, фасилітаційних методів, спрямованих на діалог, співпрацю та відкритість між усіма учасниками освітнього процесу.

Однією з ефективних форм такої взаємодії є тренінгові технології, що створюють безпечний простір для емоційного висловлення, спільного пошуку рішень, формування позитивного досвіду комунікації. Використання тренінгу «Батьки і діти: нерозділиме і довічне коло» дозволило виявити значний потенціал цих методів у зміцненні родинного спілкування, розвитку емпатії та покращенні морально-психологічного клімату в шкільному середовищі. Саме тому виникла потреба теоретично обґрунтувати, описати й узагальнити цей педагогічний досвід.

Мета статті – проаналізувати можливості впровадження тренінгових технологій у взаємодію школи та родини, розкрити їхній вплив на розвиток партнерських відносин між батьками, дітьми й педагогами, а також представити авторський досвід організації тренінгового заняття як інноваційної форми виховної роботи.

Об’єкт дослідження – взаємодія школи й родини в сучасному освітньому середовищі.

Предмет дослідження – тренінгові технології та їхній педагогічний потенціал у формуванні партнерської комунікації між батьками, дітьми і вчителями.

Виклад основного матеріалу. Партнерська модель взаємодії між школою та родиною розглядається сучасною педагогічною наукою

як ключовий чинник ефективного виховання й розвитку дитини. У працях Дж. Епстайн [1], С. Чавкіна [4], Д. Діллона та Д. Ніксона [5] наголошується, що стійкі комунікативні зв’язки між батьками, педагогами й учнями позитивно впливають на навчальні результати, емоційний комфорт і соціальну адаптацію дітей. В українській педагогіці важливість родинного виховання та тісної співпраці сім’ї й школи підкреслюють В. Залізняка, Н. Гаврилюк [2], В. Чижевський [3] та інші дослідники.

Разом із тим, практика свідчить, що традиційні форми роботи з батьками часто орієнтовані на монологічне інформування, а не на розвиток діалогу та рефлексії. Унаслідок цього знижуються рівень довіри, відвертості та можливість конструктивного спілкування. Вирішення цієї проблеми можливе через впровадження фасилітаційних методів, що передбачають активну участь кожного учасника освітнього процесу, взаємну відповідальність і спільне створення смислів.

Фасилітація в педагогічному контексті розглядається як діяльність, спрямована на створення таких умов, у яких батьки, діти та педагоги можуть безпечно, відкрито і конструктивно висловлювати власні думки, аналізувати ситуації, ухвалювати рішення. Фасилітатор не нав’язує готових відповідей, а стимулює пошук, запитання, творчий діалог. Цей підхід особливо ефективний у виховній роботі, оскільки сприяє зменшенню психологічних бар’єрів, розвитку емпатії та формуванню культури партнерства.

Упроваджений тренінг «Батьки і діти: нерозділиме і довічне коло» став апробацією фасилітаційних технологій у взаємодії з родинами. Основу тренінгу склали інтерактивні вправи, спрямовані на емоційне відкриття, осмислення ролей у сім’ї, виявлення спільних цінностей, розвиток навичок діалогу та співпраці.

Вправа «Продовж речення» забезпечила м’який вхід у тренінг і створила атмосферу довіри. Учасники мали можливість висловити особисті почуття, очікування, асоціації, пов’язані з родиною. Це сприяло

емоційному налаштуванню, підвищенню рівня відкритості між батьками і дітьми.

Під час роботи з групою особливу увагу було приділено виробленню спільних цінностей. У вправах «Золоті правила» та «Місточок взаєморозуміння» учасники визначали ключові принципи, що сприяють гармонії у стосунках, і способи подолання бар'єрів у комунікації. Важливим є те, що правила й «цеглинка порозуміння» формувалися спільно, це забезпечувало високий рівень залученості й відповідальності за результати.

Особливий емоційний ефект мала гра «Дисертація для дитини», яка дозволила поглянути на сімейні стосунки очима іншої сторони: дітям відчувати, чого очікують батьки, а батькам – якими їх бачать діти. Така форма діяльності створює умови для глибокої рефлексії, розвиває здатність до діалогу й співпереживання.

Завершальна частина тренінгу – рефлексивне коло вдячності – мала на меті емоційне підсилення групового досвіду, утвердження позитивного образу родини як простору підтримки й любові. Під час занять зафіксовано високий рівень емоційного залучення учасників, що свідчить про ефективність обраних методів.

Отримані результати підтверджують, що фасилітаційні тренінги є не лише інноваційною, а й ефективною формою роботи з родинами. Вони дозволяють подолати комунікативні бар'єри, посилюють довіру між поколіннями, формують навички партнерського спілкування та створюють більш сприятливий психологічний клімат як у сім'ї, так і в школі.

Висновки. Проведене дослідження та практична апробація фасилітаційних методів у роботі з родинами засвідчили їх високу ефективність у формуванні партнерської взаємодії між школою, батьками та дітьми. Використання тренінгових форм діяльності, побудованих на принципах

відкритості, рівноправності та рефлексії, сприяє створенню безпечного простору для щирого діалогу, що є ключовою умовою успішного родинного виховання.

Застосовані методики «Продовж речення», «Золоті правила», «Місточок взаєморозуміння», гра «Дисертація для дитини» дозволили батькам і дітям подивитися один на одного з нової перспективи, усвідомити власні емоційні потреби та очікування, а також підсилити здатність до взаємної підтримки. Особливо важливим є те, що учасники тренінгу не лише отримали нові знання, а й набули досвіду довірливого спілкування, який може бути перенесений у повсякденне життя сім'ї.

Результати проведеної роботи підтверджують, що фасилітаційний підхід є ефективним інструментом:

- зміцнення родинних взаємин;
- покращення комунікативної культури учасників;
- формування емоційної зрілості як батьків, так і дітей;
- створення позитивного психологічного клімату в шкільному середовищі.

Фасилітаційні тренінги здатні зменшити напруженість у взаєминах, підвищити рівень довіри та забезпечити стійкі зміни у ставленні один до одного. Для педагогів такі форми роботи відкривають нові можливості професійного зростання, сприяють розвитку компетентності фасилітатора, що є важливою складовою сучасної педагогічної діяльності.

Таким чином, використання фасилітаційних технологій у виховному процесі є не лише актуальною, а й перспективною практикою, яка відповідає потребам Нової української школи та сприяє формуванню моделі партнерства «школа–родина–дитина». Отримані результати підтверджують доцільність подальшого поширення та впровадження таких тренінгових форматів у закладах освіти різних типів.

Використані джерела

1. Епстайн Дж. Школа, сім'я і громада: нова модель співпраці. Київ : Літера ЛТД, 2019. 256 с.
2. Залізник В. М., Гаврилюк Н. С. Родинне виховання в умовах сучасної школи: теорія і практика. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 184 с.
3. Чижевський В. Педагогіка партнерства: філософія взаємодії між школою та родиною. Харків : Основа, 2022. 144 с.
4. Chavkin N. F. Family Engagement with Schools: Strategies for School Social Workers and Educators. New York : Oxford University Press, 2017. 214 p.
5. Dillon D., Nixon D. Facilitating Dialogue in Schools: Skills for Effective Communication. London : Routledge, 2018. 198 p.
6. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Київ : Рад. шк., 1977. 343 с.
7. Бех І. Д. Виховання особистості: гуманістична педагогіка. Київ : Либідь, 2018. 280 с.
8. Кремень В. Г. Освіта і людина в умовах глобальних змін. Київ : Фенікс, 2020. 320 с.